

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre” Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület;

Felelős kiadó: dr. Vida Klára ügyvezető titkár, szerkeszti: dr. Arató Antal

íff. Feszt László rézkarcni C3

PÉCS — MOHÁCS '91

A Duna menti országok grafikusainak és exlibris-gyűjtőinek első nemzetközi találkozója

1991. április 20–21. napja a hazai exlibris- és kisgrafika-barátok életében fontos fordulópont lehet, mert egy új kezdeményezés lett valósággá, amely hagyományt teremthet a műfaj alkotói és gyűjtői részére.

Köztudomású, hogy a pécsi csoport vezetői és tagjai az elmúlt három évtizedben nagyon sokat tettek a grafikai műfaj megismertetéséért és megszerettetéséért, ugyanakkor sokat tettek azért is, hogy a hazai gyűjtőknek találkozási, ismerkedési lehetőségeket és cserét biztosítsanak. Nemcsak az országos találkozók rendezésével (1976, 1982), hanem azzal is, hogy csoportjuk ünnepeit, egy-egy jelentősebb kiállításukat vagy összejövetelüket nyitottá tették a hazai, sőt határainkon túl élő magyar és külföldi művészek és gyűjtők előtt is. Ebbe a tevékenységi körbe jól illeszkedik ez a rendezvény is, amelynek ötlete, első megfogalmazása a pécsi csoport megalakulásának 25. évfordulóján rendezett összejövetelen, 1987-ben vetődött fel, majd 1989-re, a deggendorfi összejövetelre már konkréttá vált az elképzelés. Ott beszélt róla Kovács József titkár úgy, mint aminek a feltételei — a gazdasági nehézségek ellenére is — kezdenek kibontakozni. A szót tett követte és részesei lehettünk a Duna menti országok grafikusai és exlibris-gyűjtői első nemzetközi találkozásának.

A nagy apparátussal megrendezett találkozó két helyszínen zajlott.

Első nap, április 20-án Pécsen, második nap, 21-én Mohácson voltak a találkozás kitűnően szervezett rendezvényei, amelyekért Kovács József és Szököcs Béla mellett mindazoknak köszönetet kell mondanunk, akik valami módon részt vállaltak a lebonyolításban. Ki kell emelnem Mohács város polgármesterét, Kuti Istvánt, aki személyes jelenlétével, érdeklődésével és megnyitójával megtisztelte a résztvevőket.

Az előző év végén készített felmérés alapján nagyobb számú résztvevőre számítottak a rendezők. Az év folyamán bekövetkezett nagyarányú áremelkedések, melyek az utazási költségeket is érintették, azt eredményezték, hogy mindössze 50–60 résztvevő érkezett meg; a környező országokból néhányan nem tudtak a találkozón megjelenni, bejelentkezésük ellenére sem. A szervezők Bulgáriából, Lengyelországból és Romániából 11 vendéget vártak, ám helyettük olyanok érkeztek, akik előre nem jelentkeztek, mint a Kósa házaspár és Bérces Judit dr. Romániából. Mindenesetre azt tényként kell megállapítanom, hogy az első lépés jól sikerült, mert a Duna mentén lévő országokból volt elég érdeklődő a rendezvény iránt s ez feljogosít arra, hogy a továbbiak érdekében lépéseket tegyünk. Ha elégedetlenek akarunk lenni valamivel, akkor az a budapesti gyűjtők és exlibris- művészek száma. Közülük mindössze öten jelezték részvételi szándékukat és a második napra még hozzájuk csatlakozott dr. Vida Klára, dr. Arató Antal és Szanka Rózsa. Tudva és ismerve a budapesti exlibris-művészek és gyűjtők anyagi lehetőségeit s a csoport életkori összetételét, mégis azt kell mondanom, hogy több támogatást vagy így is mondhatom, összefogást igényel-

hetne egy ilyen kezdeményezés a központi csoporttól, melyet hagyományteremtő alkalomnak szántak a rendezők. E hagyományteremtés ma talán fontosabb, mint bármikor, hiszen a sokat emlegetett Európa-házhoz tartozásnak ma ez is lehet egy nagyon kicsi, de erős láncszeme. Az ex libris és a kisgrafika a nehezebb politikai helyzetekben „útlevél volt a barátsághoz” (Mantero fogalmazása), ma pedig e barátságok erősítője és elmélyítője kell, hogy legyen. Ebben vállalt szerepet az első nemzetközi találkozó megrendezésével a pécsi szervezet.

Első nap

Soltra Elemér, a pécsi kör elnöke megnyitójában az ex libris és kisgrafika kapcsolatteremtő jelentőségéről szólt, arról, hogy e tenyérynyi műalkotás összekapcsolja a művészt és a gyűjtőt. Hangsúlyozta, hogy elanyagiasodott világunkban is nagyon nagy szüksége van az embernek az ilyen értéket teremtő kapcsolatra. Szentesi Flórián mint a pécsi gyűjtők nagy öregje, köszöntötte a résztvevőket és mondott köszönetet a rendezőknek.

A pályázatra érkezett művek díjkiosztásával folytatódott az ünnepség. A díjak átadásának sorát Kuti István, Mohács város polgármestere kezdte meg, aki Bálint Ferencnek adta át az első díjat. Bánsági András, Nagy László Lázár, Ürmös Péter és Takács Dezső vehette még át munkája elismeréseként a rendezők és a szponzorok ajándékát.

Ezek után tekinthettük meg a beküldött lapokból rendezett kiállítást. 39 művésztől 263 ex libris és kisgrafika került a 33 ízlésesen rendezett tablóra. A kiállítók névsorát végignézve hiányérzetünket kellett megfogalmazzuk, hiszen Vén Zoltán, Kékesi László, Szilágyi Imre, Józsa János, Révész Napsugár és még nagyon sokan mások távol maradtak a hazaiak közül is. A sok távolmaradót látva két dolog lehetséges: a szervezők nem elég körültekintően küldték el pályázati felhívásukat a művészeknek, vagy ők nem érezték elég fontosnak a kezdeményezést. Bárhogy történt, csak sajnálkozhatunk felette.

Délután a Lenau-házban tájékozódhattunk arról, hogy az intézmény milyen szerepet tölt be a magyarországi németiség kulturálódásában és ugyanakkor a magyar kultúra terjesztésében is. Készségesnek mutatkoztak, hogy a pécsi körnek is helyet adjanak a ház programjában.

A nap a Hotel Pannónia különtermében jó hangulatú baráti találkozóval zárult.

Második nap

A mohácsi program a Sátorhelyi Emlékpark megtekintésével kezdődött. A résztvevők megálltak egy pillanatra „nemzeti nagylétünk nagy temetőjé”-ben, hogy tiszteletüket fejezzék ki a hősök előtt.

Mohácson a fiatal grafikus, Bosnyák Mihály kiállítását nyitotta meg a város polgármestere, aki megnyitójában hangsúlyozta, hogy van helye a kisgrafikának

is a város gazdag művészeti életében és szeretné, ha ez a hely a jövőben állandóan be lenne töltve úgy, hogy e miniatűr alkotások mindig jelen lennének e kiállító termekben, a művészeti alkotótáborokban. Ezért támogatta a város a pályázati kiírást, amely a táj, a történelmi múlt és a lakosság sokszínű kultúrájának hordozója is lett.

A polgármesteri fogadás után városnézés majd dunai hajókirándulás zárta a programot.

A találkozó kiadványai is gazdagították a résztvevőket. Az első, 41 lapot tartalmazó mappa a hazai és külföldi művészek ex libriseiből és kisgrafikáiból nyújt át egy kollekciót. A Mohács az Ex-librisen pályázat anyagából 12 lapot mutatnak be a rendezők a második mappában. Takács Dezső Rudnay-díjas grafikus 10 szabad lapját tartalmazza a harmadik kiadvány.

E kétnapos rendezvény ünnepe lett az ex librisnek ismét. Egy olyan ünnep, amelynek folytatása teljesebbé teheti a grafikusművészek és a grafikagyűjtők barátságát és elmélyítheti kapcsolatukat.

Illesse köszönet a pécsi és a mohácsi rendezőket a színvonalas rendezésért és a zökkenőmentes lebonyolításért.

- imolay -

A szerkesztő megjegyzése:

A cikk szerzője ígérte, hogy a Kisgrafikában (is) tudósít a találkozó eseményeiről. Beszámolója azonban a pécsi kör tájékoztatójában, a Kalligráfia legutóbbi számában látott napvilágot. Tekintettel arra, hogy szerzője aligha írt volna másféle tudósítást lapunknak, így — hozzájárulásával — újra közöljük azt, abban bízva, hogy közérdekű írásának nagyobb publicitást (is) teremtünk. Az általa írtakhoz csak a következőket fűzzük: bármennyire sajnálatos, de egyesületünk (egyetlen biztos bevételi forrásából, a tagdíjakból) nem tudta támogatni a rendezvényt, s az sem véletlen, hogy a „központi csoport” jónéhány tagja — érthető anyagi okok miatt — nem tudott részt venni azon. Erre, mint ahogy a külföldi vendégek távolmaradására számítani kellett, lehetett volna. Mindez természetesen nem von le semmit a találkozó jelentőségéből, sőt a szervezőmunka nehézségeire utalva csak növeli az abban közreműködők érdemét.

(A. A.)

IFJ. FESZT LÁSZLÓ KÖNYVJEGYEI

Ifj. Feszt László 1957-ben született Kolozsváron. A kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola grafikai szakán szerzett diplomát 1982-ben. Friss diplomásként az erdélyi nagyváros Állami Magyar Színházhoz került, ahol nyolc évig díszlet- és jelmeztervező volt. 1990-ben áttelepült Magyarországra, azóta Szombathelyen él. 1987-ben részt vett a Művészet ma II, a budapesti Fiatal Művészek Klubja által szervezett nemzetközi seregszemlén és 1991 januárjában az Első Országos Grotzeszk Pályázaton, Kaposvárott. Első önálló tárlatát — szintén ebben az évben — a Szombathelyi Galéria mutatta be.

Mint sok romániai magyar grafikus, ő is már egészen fiatalon megismerkedett az ex libris sajátos kifejezési formáival, jellegzetességeivel, olyannyira, hogy első könyvjegyét már 1972-ben kiállításon mutatták be. Mindez persze összefüggésben van azzal is, hogy a Ceausescu-érában az erdélyi művészeknek szinte egyetlen lehetőségük a nemzetközi megismeretetésre, publicitásra az ex libris volt. Ezeket a kisméretű grafikákat ugyanis könnyen eljuttathatták az európai országokban rendszeresen megrendezésre kerülő exlibris-kongresszusokra, kiállításokra. Többek között ez is vonzotta a műfaj felé azokat az alkotóművészeket, akik az elmúlt két évtizedben — hírt adva a romániai magyar grafika korszerű törekvéseiről — számos nemzetközi elismerést, díjat nyertek ezeken a kiállításokon. Közöttük tartjuk számon ifj. Feszt Lászlót is, aki 1973-tól tizenöt ilyen tárlaton vett részt, s az egyik legutóbbin, az 1990-ben, a németországi Kronach városában rendezett pályázaton díjat is nyert. (A díjnyertes rézkarcot lapunk 1991/1. száma mutatta be.)

Mindezzel korántsem szeretnénk azt mondani, hogy ifj. Feszt László munkásságában az ex libris, a kisgrafika lenne a meghatározó. Elsősorban szabad grafikákat készít, s ezeken a nagyobb méretű lapjain különféle jelek, szimbólumok vagy éppen a való világ közvetlenebb élményeiből (halak, madarak stb.) táplálkozó, s éppen ezért könnyebben is azonosítható stilizált ábrák segítségével teremt egy különös világot. Ami persze elválaszthatatlan a valóditól, mindennapi létezésüktől. Harmóniát és diszharmóniát egyaránt sugalló képei éppen az e világban való hiteinket és kételkedéseinket erősítik, újabb és újabb kérdéseket feltéve-megválaszolva készítetnek meditációra. Ha úgy tetszik párbeszédre, mint az egyik nagyhatású *Párbeszéd* című metszete, amely (s valójában még jó néhány) ehhez az egyre inkább értelmét veszítő – vagy nyerő? – fogalomhoz kötődik.

Ex librisein, alkalmi kisgrafikáin talán kevésbé hangsúlyozottan jelenik meg ez az elvont, ősi vagy éppen napjainkban született, születő jelképekből építkező világ. Összefügg ez azzal, hogy a kisgrafikák al-

kotóinak némiképp alkalmazkodniuk kell a megrendelők, legtöbbször a lap témáját is meghatározó kívánságához. Így születethet pl. egykori városképet, műemléki templomot ábrázoló, kompozíciós megoldásaiban egyébként kifogástalan ex libris vagy olyan grafika, ahol a művész szabadabb teret nyerve utat talál teremtő fantáziájának, sajátos, egyéni kifejezési lehetőségeinek. Ifj. Feszt László ezt az utat járja, s könyvjegyei ezért ismerhetők fel az első pillantásra. Kisgrafikáin ugyanis — ábrázoljanak azok akár egy trombitáló figurát (Ex musicis Hosszú Béla), egy lepkét vagy pillangót (Ex libris Szanka Rózsa), különféle nőalakokat (Ex libris Yamaguchi Hiroo, Georg Meusger) stb. — a kép tárgya bővülni kezd, túllép önnön jelentésén, valami többet tudunk, érzünk meg annak benső lényegéről, s közvetve (egy másik üzenetként) az ex libris tulajdonosáról vagy az újévi, karácsonyi üdvözlő lapok feladójáról. Egyébként ifj. Feszt Lászlót ez a lényeglátása teszi alkalmassá arra, hogy a groteszk ábrázolásmód felé közelítve — joggal nézve kissé felülről a világot — újabb, többszólamú üzene-

teket közvetítsen. Erre már csak egyetlen példát szeretnék említeni. Saját, az 1988-as esztendőre szóló újévi köszöntő lapját, amely egy ijedt-mosolygó, bálványarcú emberpárt ábrázol békés, meghitt ölekezésben. Am az egyébként jóízű figurák végtagjai szegecsekkel vannak a szív alakú testhez és egymáshoz rögzítve — azaz valójában bábuk ők, akiknek (mint mindannyiunknak) számot kell vetniük azzal, hogy rajtuk kívülálló erők fogják mozgatni őket, esetleg megtörve, szétszakítva e békés harmóniát.

NAGYBÁNYA — KOMLÓ

Néhány szó Bálint Ferencről

A Bánffyhungyadról származó, ifjú, 31 éves grafikus az elmúlt egy- két évben lett ismert a kisgrafika kedvelőik körében. A kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolán folytatott tanulmányokat Ioachim Nica és Feszt László tanítványaként. A főiskolai diploma kézhezvétele után, 1985–1989-ig Nagybányán dolgozik, majd ezt követően Magyarországra áttelepülve Komlón folytatja munkásságát.

Munkái a Székelyföld és annak központja Kalotaszeg üzenetét hozzák a kisgrafika iránt érdeklődőknek, szerencsésen ötvözve azt Nagybánya szellemiségével. Grafikai a népi hagyományok hiteles tolmácsolói. Erről így vall: „Mindig is a népművészetet kedveltem, és valahol megpróbáltam átmenteni a múltat és nemesíteni vele a jövőt. Úgy érzem ez az a valami, amit tisztelnem kell, és kötelességem megtartani, továbbadni szerény, de őszinte alkotásokként.” Ez a művészi hitvallás és a szerénység melletti határozottság jellemzi tevékenységét.

Az eddig készült 100–110 lap többsége rézkarc, kedveli a foltmaratást. Könyvjegyei az igényes kivitelezés mellett nemcsak a grafikus szakmai tudását mutatják, hanem azt is, hogy a kifejezőmódjával, mondanivalójával hogyan azonosul a könyvjegy tulajdonosának egyéniségéhez, személyiségéhez. Mentés a nagyvonalúságtól, az elnagyolt megoldásoktól: kisgrafikáin minden vonalnak funkciója van, minden vonal kifejez valamit, s ezt a kedvelt foltmaratási technikával még hangsúlyosabbá teszi. Több grafikája bizonyítja, hogy a népművészeti témák mellett otthonos

a portrék ábrázolásában is, de nem idegenek számára a modern képzőművészeti irányzatok sem.

Mint könyvgrafikus a Kriterion kiadónál 1984-ben megjelent Eugen Barbu *A fejedelem* című regényének illusztrálásával hívta fel magára a figyelmet.

Több egyéni és csoportos kiállítása volt. Bemutakozott Kolozsvárott, Brassóban, Csíkszeredán, Nagybányán, Pécsen, Komlón, de munkái eljutottak Franciaországba, Hollandiába és Olaszországba is.

Kívánunk a művésznek további jó munkát és sikereket, valamint azt, hogy minél több ex librisrel örvendeztesse meg a kisgrafika kedvelőit.

Dr. Kiss Károly

BÁLINT FERENC NAGYBÁNYAI TÁRLATÁRÓL

Az előzőekben Bálint Ferencről olvasható sorokhoz érdemes hozzáfűznünk: 1988-ban, nagybányai kiállításának a megnyitójára a jó emlékezetű Tóthpál István-nal és néhány hazai gyűjtőtárssal együtt e sorok írója is elutazott. A megnyitó azonban elmaradt. Hiába adta le előre a Kolozsvárról érkező Gábor Dénes a megnyitó szövegét magyar és román nyelven a helyi pártbizottságnak, hiába mentek ki időben a meghívók, s hiába engedélyezte a képzőművészeti zsűri a bemutatót, a pártapparátus megfelelő illetékeseinek „nem volt idejük” előzetesen megtekinteni a város belvárosában, a hivatalos, állami galériában már kifüggesztett képeket. Enélkül pedig — az akkori jó szokás szerint — nem kerülhetett sor a megnyitó ünnepségre. És hiába vártunk még két napig — miközben Gábor Dénes titokban velünk aludt a szállodában, s miközben feltörték a gépkocsinkat, s többek között ellopták a gyűjtőtársak részére kiszállított *Kisgrafika* több évfolyamát is — a kiállítást nem engedélyezték. A képek címe ugyanis csak magyarul volt feltüntetve, s ezen — pl. az ex librisek esetében — Bálint Ferenc nem is igen tudott volna változtatni, legfeljebb úgy, hogy le-

ragasztja a rézkarcokon olvasható magyar neveket. Ráadásul a grafikákon túl sok volt az egyházi motívum is, meglehet az egyik kisgrafikán látható kereszt-re feszített Krisztusnak tulajdonítottak valamilyen aktuális jelentést a vizsgálódók...

A tárlatot azonban így is megtekinthettük. Először az ablaküvegen át, majd amikor a galériát kinyitották (ki kellett nyitnia, hiszen egyéb népművészeti stb. alkotásokat is árusított), akkor kb. 2–3 méterről, mert a képek elé egy vastag zsinórt feszítettek ki, hogy ne lehessen megközelíteni azokat. Amikor azonban vásárlók érkeztek, akkor az elárusító figyelmé elterelődött és mi átléptük ezt a jelképes kordont s közelről is megszemléltük a grafikákat. (Bátran tehettük, hiszen külföldi állampolgárok voltunk.)

Gábor Dénes megnyitó beszéde egyébként — ha nem is hangzott el — megjelent a *Kisgrafika* 1988. évi 1. számában. Közlésénél, nehogy később valamilyen kellemetlenséget okozzunk, nem utaltunk a kiállításra és elhagytuk az arra utaló részeket. Lám, mire is (volt) jó a *Kisgrafika*!

Arató Antal

KOPASZ MÁRTA KÖSZÖNTÉSE

1991. júliusában a szegedi Móra Ferenc Múzeum kiállítást rendezett a Horváth Mihály utcai képtárban Kopasz Márta grafikusművész 80 születésnapja tiszteletére. A visszatekintő tárlatot július 26-án dr. Losonci Miklós művészettörténész nyitotta meg.

A művészneve neve immár elválaszthatatlan Szeged város kultúrájától. Így joggal jegyezte meg az évforduló alkalmával a Vasárnapi Ujság cikkírója, hogy alkotásai a szegedi metsző kultúra marandó értékei Budai György, Bordás Ferenc és Vadász Endre alkotásai mellett.

Kopasz Márta már a harmincas években megtervezte a Szegedi Szabadtéri Játékok plakátját. Grafikái azóta is Szeged múltjának értékeit, szellemiségének egyedülállóságát hirdetik. (Szeged városát köszöntő, sok szeretettel metszett linó-lapjainak egy sorozatát 1988/3. számunkban mutattuk be.) Kopasz Mártának elévülhetetlen érdemei vannak Szeged nagymúltú grafikai kultúrájának ápolásában is, s ezt nemcsak mint alkotóművész művelte utolérhetetlen szuggesztivitással, hanem mint a főiskola tanára is, aki a tanítványok százait avatta be a grafika művészetének ismeretébe, gyakorlásába.

Egyesületünk igen sokat köszönhet neki, hiszen megalakulása óta irányítja a szegedi csoport tevékenységét szakmai tanácsaival, nemcsak Budapestig, hanem az ország egész területére kiható eredményességgel. Amikor lapunk hasábjain köszöntjük a Művésznőt, eme köszöntésben a magyar kisgrafika valamennyi barátjának a szeretetét és nagyrabecsülését is tolmácsoljuk.

Dr. Soós Imre

Kopasz Márta linómetszete X3

NEGYVEN ÉVE GYŰJT KISGRAFIKÁT KAROL IZAKOVIČ

A közelmúltban szép kiállítású exlibris-mappa érkezett a Pozsonyban élő neves szlovák gyűjtőtől, *Karol Izakovič*től. A levelezőlap nagyságú kiadvány hat szlovák művész (Benka, Broz, Chrenko, Ondreicka, Rumansky és Rappensbergerová) 15 ex librisét tartalmazza. Megjelenése egybeesett a gyűjtő 40 éves jubileumával, ugyanis tulajdonosuk 1951 óta foglalkozik kisgrafika-gyűjtéssel.

A mappához *Henrich Janus* írt bevezetőt, melyből megtudtuk, hogy a magyar gyűjtők által is nagyrabecsült *Izakovič* úr 272 darab, saját nevére készült ex librisrel rendelkezik. A lapok készítői között 1–1 belga és japán alkotó mellett 18 cseh és morva, 38 szlovák, 48 magyar és 160 szovjetunióbeli művész szerepel. Az ismertetés azt is elmondja, hogy pozsonyi barátunk exlibris-gyűjteménye ez év elején 43 150 lapot számlált s ezek a világ 40 országának kisgrafika-művészetét képviselik. Gyűjtőtevékenysége az exlibris-irodalomra is kiterjed, az ilyen témájú könyveinek száma 150. Katalógusokból, plakátokból és meghívók-ból 250 db található gyűjteményében.

1967-ben történt megalakulása óta ő a titkára a szlovák exlibris-gyűjtők és könyvbarátok egyesületének. Alapító tagja még a belgiumi Saint Niklaas város nemzetközi exlibris-múzeumának és tagja a könyvjegy-gyűjtők prágai és luxemburgi egyesületének is.

Az exlibris-gyűjtésről számos előadást tartott, kiállításokat szervezett, nyitott meg. Az exlibris-szaklapokban több mint 300 cikke, tanulmánya jelent meg. (Örömmel említjük meg, hogy ezek közül néhánynak a *Kisgrafika* is helyet adott.) Cserekapcsolatban és levelezésben áll a világ számos gyűjtőjével s az így létrejött iratanyaga mintegy háromezer levélből áll.

Mindezekről örömmel tájékoztatjuk Olvasóinkat, mert így még árnyaltabb kép alakul ki bennük barátunkról, *Karol Izakovič*ről, akit a negyven éves gyűjtői jubileum alkalmából Budapestről is nagy szeretettel köszöntünk!

Dr. Soós Imre

V. Chrenko linómetszete X3

Gyűjtő keres megvételre ex libriseket és ex libris irodalmat. Elsősorban gyűjteményeket, duplumokat, magyart, illetve bármilyen minőségűt, főképpen régi művészek metszeteit, lapjait, teljes anyagát.

Cím: Olle Holden Junkergatan 37. S-12653 Hägersten.

KIÁLLÍTÁSOK

Tapolca és környéke a kisgrafikákon

Még az elmúlt esztendőben ezzel a címmel hirdetett pályázatot Tapolca város önkormányzata és a Batsányi János Emlékbizottság abból az alkalomból, hogy a település huszonöt éve nyerte vissza a városi rangját. A felhívás eredményesnek bizonyult: a zsűri húsz alkotóművész mintegy hatvan kisgrafikáját tartotta méltónak a bemutatásra. Különösen örvendetes, hogy a kisgrafikával is foglalkozó ismerőbb hazai művészek mellett több fiatal alkotó is sikeresen vett részt a pályázaton. Így Csomós Zoltán, Lévai Ádám Levente, Szőnyi Krisztina és Zsankó László, a Képzőművészeti Főiskola grafikai tanszékének a hallgatói, akik nemcsak eredményesen ismerkedtek a kisgrafika sajátos kifejezési lehetőségeivel, hanem friss szemlélettel, jó néhány eredeti megoldással gazdagították is azt. (Reméljük, hogy ex libriseikkel

találkozunk majd újabb kiállításokon is!) Érdemes megemlítenünk, hogy a pályázati felhívás visszhangot kapott az ország határain túl is. Négy erdélyi grafikus — Kósa Bálint, Miklós József, Torró Vilmos és Vincze László — is úgy érezte, hogy van mondandója a meghirdetett témáról, s elsősorban Batsányi Jánost ábrázoló vagy műveit illusztráló metszettel jelentkezett a tárlaton, amely így még sokszínűbb, érdekesebb lett. Ehhez hozzájárult az is, hogy a különféle sokszorosító eljárással készült lapok között egyaránt láthattunk tapolcai városképeket, műemlékeket, vagy éppen a környékbeli várakat felidéző metszeteket, s természetesen a település neves szülöttéhez, Batsányi Jánoshoz kötődő grafikákat: portrékat, illusztrációkat.

A tárlat megnyitójára április 13-án, a Tapolcai Galériában került sor. Megnyitó beszédet dr. Sárly Gyula, a városi önkormányzat kulturális bizottságának az elnöke mondott.

TAPOLCA
25 ÉVE
ISMÉT
VÁROS
1966-1991

TAPOLCA
25 ÉVE-ÚJRA-VÁROS
1966-1991

z ex libris, a sokszorosító grafikai eljárások történetéről is érdekes áttekintést nyújtó megnyitója után került sor a díjak átadására. Első díjat kapott *König Róbert* grafikusművész a Batsányi János Osszián-fordításaihoz készített illusztrációiért, valamint a *Tapolca környékét ábrázoló (Sóstókali templomrom, Téli napforduló a káli medencében stb. című) fa- és linómetszetű kisgrafikáiért. Második díjat nyert Csomós Zoltán a Tünődés, Rab költők, Magyarnak lenni stb. című versek különböző eljárásokkal (vasmaratás, alumaratás, rézkarc) készített illusztrációiért. Egyaránt harmadik díjat kaptak Fery Antal és Perei Zoltán fametszetű portréi, illetve Fery Antalnak az évfordulóra készített, a tapolcai vízimalmot, városcímert ábrázoló emléklapjai. Különdíjban részesült Bagarus Zoltán, Hornyák László (örömmel köszöntjük őt is a kisgrafika művelői között), Kékesi László, Moskál Tibor, valamint Erdélyből Kósa Bálint (Olasztelek) és Vincze László (Marosvásárhely).*

König Róbert linómetszete X3

Láthatjuk, noha kisgrafikai pályázatról volt szó, a díjak száma nem volt kicsi. Ehhez nagyban hozzájárult az, hogy a rendezőknek — elsősorban *Kertész Károlynak*, az exlibris- gyűjteményéről is ismert városi könyvtár igazgatójának — még ezekben az ínséges időkben is sikerült megfelelő szponzorokat szerezniük a kiállítás támogatására. Helyi vállalatok, bankok, intézmények támogatásával így összesen 60 000 Ft értékű pályadíjat oszthattak ki a zsűri által javasolt alkotóknak. Ennek az összegnek egy része megtérül oly módon is, hogy a kiállított grafikákat, amelyek a városi könyvtár gyűjteményébe kerülnek — a rendezők jól hasznosítják majd a helyi kiadványok, különböző propagandaeszközök (meghívók, emléklapok) illusztrálására.

A kiállításhoz a városi könyvtár — *Kertész Károly* bevezetőjével — ízléses, számos illusztrációt, a kiállító művészek rövid életrajzi adatait is közlő — katalógust jelentetett meg.

Arató Antal

Tellinger István kiállítása a miskolci galériában

Az elmúlt esztendőben volt ötven esztendő Tellinger István grafikusművész, aki sokoldalú tevékenysége során mindig szívesen fordult a kisgrafika felé is. Kisgrafikáiból 1977-ben rendezett kiállítást a Veszprém Megyei Könyvtár, de ex libriseit láthattuk már 1970-ben, az Ernst Múzeumban rendezett könyvjegykiállításon, majd a ceglédi tárlatokon és 1987-ben a miskolci József Attila Könyvtár kortárs exlibris-művészeket bemutató reprezentatív kiállításán. És persze láthattuk ezeket az életművétől elválaszthatatlan alkotásokat az eddig több mint húsz önálló tárlatán és

azon a mintegy nyolcvan kollektív kiállítás többségén ahol a grafikáit, festményeit bemutatták, s amelyek közül az első az 1967. évi Miskolci Országos Grafikai Biennálé volt. Nem véletlen tehát, hogy a művész ez év január-februárjában megrendezett retrospektív kiállításán — a szabad grafikák, akvarellek, illusztrációk (több mint 200 kép!) társaságában — bemutatásra került számos linómetszetű ex librise és egyéb kisgrafikája is.

E tények felsorolásával természetesen Tellinger István alkotói munkásságának és egyre sokszínűbbé vá-

ló életművének csak egyetlen mozzanatára szeretnénk volna felhívni a figyelmet. A miskolci grafikai műhelyhez kapcsolódó, ám mindig saját magából építkező, az önkifejezés teremtő boldogságát nehéz, magányos úton elérő művész munkásságának egészéről részletesen szól Dobrik Istvánnak a kiállítás katalógusában olvasható bevezetője. Csak a legfontosabb megállapításait idézzük: „Grafikái egyrészt irodalmi ihletettségek. Ezt bizonyítja jelentős kisgrafikai munkássága. Életművének másik része a valóság és az álom ihletett kettősségében a századvég morális problémá-

ival foglalkozik. Saját életérzéseinek kivetítésével rézkarcain és tusrajzain feloldhatatlannak tűnő emberi konfliktusaink szürrealisztikus rajzát adja. Újabb grafikáinak egy része — festészetével rokon módon — közelítve a nonfigurációhoz, belső érzésekre figyelő gesztusokból építkezik.”

Ha kissé elkésve is, örömmel gratulálunk a jeles évfordulóhoz és további sok sikert kívánunk Tellingner Istvánnak.

(arató)

Tellingner István kisgrafikái

C3

X3

X3

Tellingner István rajza

A Reich Károly emlékház nyitóünnepsége a művész születésnapján

Az idei nyaralásunk fénypontja a címben foglaltatik. Balatonszemesen, 1991. augusztus 8-án egy verőfényes koradélutánon Reich Károly szülőházának kedves kertjében számosan azért gyűltek össze, hogy e meghitt ünnepségnek résztvevői lehessenek.

Egy tiszta, gyermeki furulyaszó után dr. Supka Magdolna művészettörténész megnyitó mondandóját azzal a gondolattal kezdte, hogy mi most valamennyien Reich Károly vendégeinek érezhetjük magunkat. Beszélt a — közelmúltban elhunyt művész-szel ugyanannyi életkort megért — kerti diófáról, s arról a bennünket fogadó tisztaságról is, amelyet a nagy művész mindenkori gondolkodása és művészeti etikája sugárzott.

Supka Manna megható mondatai után szinte hátborzongatóan jó érzés volt Reich Károly kellemes baritonját áhítattal egy magnószalagról hallgatni: részletesen beszélt a szeretett szülői házról, majd bognár édesapja régi műhelyéről és munkásságáról.

Végül Illés Antal polgármester a művész özvegyének, Reichné Zsuzsa asszonynak és Gábor fiának megköszönte azt az áldozatos munkát, amellyel Balatonszemesen országos jelentőségű képzőművészeti anyagot állítottak ki az általuk visszavásárolt családi ház-

ban. Mindez a helybéliek büszkeségévé is vált — folytatta Szemes polgármestere —, mivel e művek megtekintésekor bárki, bárhonnan is jött, közel kerülhet ahhoz a Reich Károlyhoz, aki most véglegesen hazatalált.

Ezt követően a szülőház (Zrínyi Miklós u. 17.) falán elhelyezett emléktábla megkoszorúzása után, megnyílt a hófehérre meszelt szobák falain és kis vitrinjeiben látható emlékkiállítás, amely a művész könnyed, csodálatos rajzait, szép grafikáit, színes illusztrációit, kedves kisplasztikáit és becses családi fotókat tartalmazza.

Kiegészítésül érdemes azt is megemlíteni, hogy Illés Antal polgármester szárnyai alatt Balatonszemesen tartalmas kultúrélet vette kezdetét: augusztus 12-én Böröczky Ferenc tárlata nyílt meg, 14-én pedig Latinovits Zoltán 60-ik születésnapjára rendeztek igen színvonalas emlékműsort.

E kis kitérő után soraimat azzal zárom, ami ezúttal talán stílusos is: meleg szívvel ajánlom a Reich Károly Emlékház állandó kiállításának a megtekintését mindazoknak, akik még „éhesek” az igazi szépre!

Szászné Mara

BAÁSZ IMRE

(1941—1991)

Élete delén, pályája csúcán, alkotó erejének és kedvének leggyümölcsözőbb teljében ragadta el a kegyetlen, ostoba (!) halál az erdélyi magyar grafikustársadalom középmezőjének egyik legmarkánsabb alakját, a könyv- és kisgrafikusként vagy díszlettervezőként is csak európai mércével jellemezhető Baász Imrét; 1991. július 16-án, a háromszéki Sepsiszentgyörgyön, egy banális, rosszul beadott (!!...) fájdalom- és gyulladáscsökkentő injekció nyomán fellépő szepszisben hunyt el.

Hogy mindkét végén égette élete gyertyáját?... Úgy igaz. Üstökös felfénylések és látványos bukások változatos kavalkádja kínál tényanyagot a majdan bizonytalanságú regényes életrajzíró számára. A MA döbbszent krónikása beéri lakonikus szűkszavúsággal a lexikoni adatok rögzítésével.

Aradon született 1941. február 22-én, és ott is érettségizett 1959-ben. 1965–72 között a kolozsvári „Ion Andreescu” Képzőművészeti Főiskola grafika szakos hallgatója, Feszt László tanítványa. Sokat tanult mestertől, de epigonja soha, egyetlen moccanásnyit sem volt. A maga egyéni(sége diktálta) útját járta, látomásos grafikát művelve is a legtudatosabb képzőművész-gondolkodóként. Hazájában az első valódi siker az 1972-es Országos Könyvszalón díja jelentette. Hogy a budapesti Európa Könyvkiadó őt kérte fel a

Kalevala 1975. évi kiadásának illusztrálására, az már nem is meglepő, hiszen a mű 1972-es bukaresti kiadásában is az ő grafikáit találjuk. Az elkészült képanyag mégis döbbenetes erővel hat, úgyannyira, hogy még évek múlva is gyümölcsérlelő kisugárzása van: 1989-ben három hónapot tölt ösztöndíjasként Finnországban. Közben idehaza, Sepsiszentgyörgyön megszervezi a nagyhatású *Médium '81* elnevezésű ifjúsági képzőművészeti seregszemlét (nem kevés szekuritátés zaklatásának egyik okozóját!), melynek továbbfejlesztett folytatására, a *Médium '2-re* csak évtizedes késéssel, 1991-ben kerülhetett sor.

A XVII. Nemzetközi Exlibris Kongresszusra 1978-ban, a svájci Luganóban még novíciusként robbant be, mégis elnyerte bravúros vonalvezetésű, háromszínű rézkarcával a Fabio Schaub pályázat II. díját. Kár, hogy kisgrafikai alkotásjegyzéke alig haladja meg a néhány tucatot, mert a karcolótűje és metszővésője alól kikerült könyvjegyek egytől-egyig a műfaj csúcsteljesítményei.

Szomorúan búcsúzunk Baász Imrétől. Nevét és alkotásait mindörökre őrzi a könyvjegyek szerelmeseinek értő emlékezete is.

Gábor Dénes
Kolozsvár

Baász Imre rézkarca C3

MŰHELY

A romániai magyar exlibris-művészet új fóruma

Kolozsváron a közelmúltban látott napvilágot a *Könyvesház* című folyóirat első száma. A romániai magyar könyv- és olvasáskultúra népszerűsítését szolgáló folyóirat nem előzmények nélkül való. Mint a szerkesztői beköszöntőben olvashatjuk, a lap a *Könyvtári Szemle* (amely később a *Művelődés* rovatává zsugorodva jelent meg mindaddig, amíg 1985-ben a *Művelődést* is betöltötték) közvetlen örökösének vallja magát. És mint ilyen már az első számban folytatja is elődjének azt a dicséretes hagyományát, hogy jelentős teret szentel a könyvkultúrától elválaszthatatlan exlibris-művészet népszerűsítésének. Erre persze a továbbiakban ígéretes garancia az lesz, hogy mindnyájunk örömeire a folyóirat egyik szerkesztőjévé Gábor Dénes barátunkat, gyűjtőtársunkat, a Kolozsvári Egyetemi Könyvtár egykori munkatársát nevezték ki. És az is, hogy a Romániában megújuló könyvtártörténeti kutatások tennivaló között ma már számoltartják az exlibris-művészet múltjával és jelenével összefüggő kutatási feladatokat is. Így ír erről Sebestyén Mihály a folyóirat első számában: "...és eljött az ideje annak is, hogy az ex librisek kérdésköre végre a gyűjtők és jóindulatú amatőrök birodalmából átkerüljön a tudományos feldolgozás világába."

A frappáns választ — Gábor Dénesnek a fiatal marosvásárhelyi grafikusművész, Vincze László könyvjegyművészetéről írt tanulmányát — máris olvashatjuk a lapban. Sőt — afféle nemzetközi kitekintésként — egy lengyel ex libris kiadvány ismertetését is. Mindkét cikket több illusztráció kíséri, a hátsó borítón pedig csak Vin-

ce-grafikákat látunk. Mindemellett a leleményes szerkesztő jónéhány, a lapban megjelent cikkhez tematikailag kapcsolódó egyéb kisgrafikát is közöl; nemcsak széleskörű publicitást teremtve azoknak, hanem a folyóirat egészét is ízléssé, szebbé formálva.

Bízunk, bízunk benne, hogy a folyóirat — egyéb közérdekű feladatainak is sikeresen megfelelő — a későbbiekben is jó gazdája, patronálója lesz a méltán európai hírérdélyi exlibris-művészetnek. Ehhez kívánunk sok sikert, örömet a lap szerkesztőinek, munkatársainak és olvasóinak egyaránt.

A. A.

Perei Zoltán fametszete X1

Fery Antal közkönyvtárak részére készített ex librisei

Fery Antal kisgrafikai munkásságában jelentős helyet foglalnak el a közgyűjtemények részére készített könyvjegyek. A szerencsi Zemplén Múzeum által kiadott alkotásjegyzékeit (*Fery Antal fametszeteinek adatsora*. 1. rész, 1970; *Fery Antal fametszeteinek alkotásjegyzéke*. 2. rész, 1978; 3. rész, 1987) tanulmányozva megállapíthatjuk, hogy 1978-ig mintegy harminc közművelődési vagy tudományos könyvtár rendelt tőle ex librist. Az elsőt még 1943-ban metszette fába a putnoki könyvtár részére, s ezt követte — több mint két évtized után — az Országos Széchényi Könyvtár számára készített újevi üdvözlő lap.

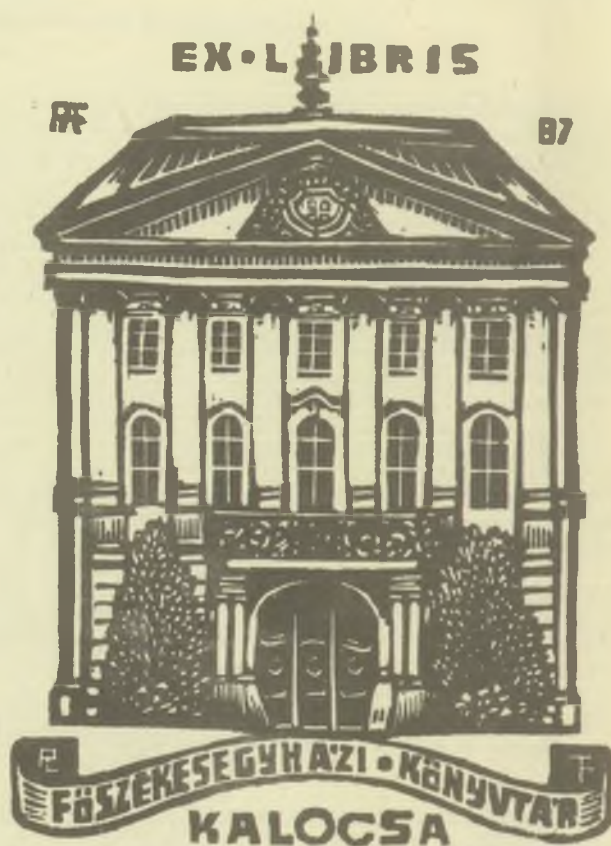
E közületi megrendelések erén az igazi áttörést az 1970-es évek jelentették. Ezekben az esztendőkből már nemcsak a könyvbarátok hanem az intézmények körében is ismét népszerűvé vált, reneszánszát

élte az ex libris. A jászberényi, a deve-cseri, a tapolcai, a komáromi, ajkai, sümegi stb. városi könyvtárak rendszeresen rendeztek kisgrafikai bemutatókat s Fery Antalnak (és másoknak) a könyvtár részére készített könyvjegyeit cserélve kisebb exlibris-gyűjteményeket is kialakítottak. Mindez elválaszthatatlan attól, hogy ezeket a kisgrafikákat — eredeti céljuk mellett — a könyvtárosok kitűnően felhasználták az intézmény népszerűsítésére is. Különösen megfeleltek, megfelelnek ennek a célnak a többnyire a könyvtárak névadóit, épületét ábrázoló Fery Antal fametszetek. A szolnoki Ver-seghey Ferenc Megyei Könyvtár pl. az ünnepi könyvheti rendezvényein könyvet kölcsönző, vásárló látogatóit ilyen — eredeti dúcrl nyomtatott — fametszetekkel ajándékozta meg. Fery Antal fametszetű emléklapját kapták azok is, akik részt vettek az Országos Széchényi Könyvtár új, a Budavári Palotában lévő épületének az avatásán.

Az 1980-as években — ha nem is ilyen sok — ám ismét jónéhány könyvtári ex libris került ki Fery Antal műhelyéből. Elsősorban a jelentős hagyományokkal, történelmi múlttal rendelkező gyűjtemények, könyvtárak számára metszett könyvjegyek. Így a Kalocsai Főegyházmegyei Könyvtár, az ELTE Központi Könyvtára, a Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, a Károlyi Mihály Országos Mezőgazdasági Könyvtár, az Evangélikus Központi Könyvtár stb. részére készültek fametszetek. A különös azonban az, hogy a lapok megrendelői nem az intézmények voltak, ráadásul nem is megszállított exlibris-gyűjtők, hanem — helytörténeti kutatásokkal, környezetvédelemmel hivatásszerűen is foglalkozó — két kertészeti szakember, Pesti László és Tárjányi Ferenc. Akik — feltehetően egyedülálló és sajátos mecénási szerepet vállalva — a közgyűjtemények iránti megbecsülésük jelenként készítették el ezeket az ex libriseket. A könyvtárak mellett természetesen sok örömet szerezve a kisgrafika barátainak és mindazoknak is, akik érdeklődéssel tekintenek nemzeti múltunk és jelenünk meghatározó intézményeire. Reméljük, hogy az eddig mintegy tízegyzhány lapból álló sorozat folytatódni fog, esetleg újabb, más megrendelők révén is.

Arató Antal

EÖTVÖS LORÁND

EX-LIBRIS
EGYETEMI KÖNYVTÁR

HÍREK

Elhunyt dr. Csányi István

1991. augusztus 21-én a Farkasréti temetőben helyezték vég-ső nyugalomra dr. Csányi István hamvait. A neves grafikagyűjtő életének 86. évében, hosszú betegség után hunyt el Budapesten. Csányi István dr. az utóbbi években már nem volt tagja egyesületünknek és meggyengült egészségi állapota a gyűjtésben is megakadályozta. A KISGRAFIKA lapjai megőrizték visszaemlékezését, az 1973. évfolyam *Gyűjtők fóruma* rovatában az ex libris-sel való megismerkedésének történetét olvashatjuk.

Édesapja egy nagyobb nyomdavállalat vezetője volt, így őt is nyomdásznak szánták. Bécsben ilyen irányú tanulmányokba kezdett és ezidőben néhány mélynyomású lapot is készített. Később abbahagyta ezt a szakmát és régi vágyának megfelelően orvos lett. A század huszas éveit óta gyűjtötte az ex libriseket és gyűjteménye a 70-es években már 35 000 darabot tett ki.

Csányi doktor mindig tiltakozott az ellen, hogy az exlibris-gyűjtést a „hobby” gyűjtőfogalom alá sorolják. Véleménye szerint a művészi értékű kisgrafikákkal való foglalkozás inkább érdemli a „műgyűjtés” megjelölést. Gyűjteményének legbecsebb darabjai a többszáz darabot kitevő régi ex librisek voltak, közülük a legkorábbiak a XVII. században készültek. Könyvtárában szép számmal voltak az ex librisre vonatkozó kiadványok, köztük nem egy volt különlegesség, ritkaság is.

Dr. Csányi István személyében az alapítók nagy nemzedékének neves gyűjtő-személyisége távozott közülünk. Emlékét az exlibris- gyűjteményekben Európa-szerte a nevére készült sok kisgraffika őrzi, de kegyelettel emlékeznek rá mindazok, akik élete folyamán rokonszenves, rendkívüli személyiségével kapcsolatba kerültek.

dr. S. I.

Illyés István részére készített ex librisek illusztrálják a *Romániai Magyar Szó* 1991. június 8–9-i szombati mellékletét. A többnyire Cervantes regényének ismert főhősét ábrázoló kisgrafikák elé alap munkatársa a következőket írta: „Örömmel és azzal a reménnyel osztjuk meg olvasóinkkal a művészi élményt, hogy megmaradásunkért, önösszeszedő épülésünkért, egyáltalán a jövőnkért nem szélmalomharcot vívunk, mint ama romantikus álmokért, ám mégis nemes eszmékért kiálló hős.” Az ex librisek alkotói között ott találjuk a legismertebb erdélyi és hazai művészeket.

Az ex libriseiről is ismert Baász Imre munkásságáról emlékezik meg *A Hét* 1991. május 23-i száma, abból az alkalomból, hogy a művész akkor töltötte be az ötvenedik életévét. (E jegyzetet írva akkor még nem tudtuk, hogy a művész korai haláláról is tudósítunk majd.)

Vén Zoltán rézmetszete C2, C3

RÉSUMÉ

Le groupe des collectionneurs de Pécs organisa en avril – sous le direction de József Kovács – le premier entrevue des collectionneurs du bassin danubien. Les événements du premier jour se déroulaient à Pécs. Sur l'exposition du concours y furent présentées les 263 créations des 39 artistes. A cette occasion fut publié le resultat du concours: le premier prix fut adjugé à Ferenc Bálint. Le deuxième jour les participants se déplaçaient à Mohács, où ils ont visité l'exposition de l'artiste Mihály Bosnyák. L'entrevue fut terminée par une promenade en bateau sur le Danube.

Antal Arató écrit sur les ex libris de László Feszt

Jr., Dr Károly Kiss et le rédacteur font connaître les créations de l'artiste Ferenc Bálint. Dr Imre Soós salue Mme Márta Kopasz, à l'occasion de son exposition jubilaire. Pareillement il écrit sur Karol Izakovič qui collectionne depuis 40 années.

Dans la rubrique Expositions nous faisons connaître l'exposition de groupe de Tapolca et l'exposition d'István Tellingner. Mme Szász écrit sur l'ouverture de la maison arrangée pour la mémoire de Károly Reich. Dénes Gábor commémore l'artiste de Transsylvanie Imre Baász, récemment, tragiquement décédé.

Készült a NEOTYP Nyomdaipari Szolgáltató Kiszövetkezetben

1025 Budapest, Vöröstorony lejtő 5.

f. v.: dr. Naszályi Gábor

AZ EGYESÜLET SPONZORA – OUR SPONZOR

Vállalatunk több, mint 25 éves tapasztalattal rendelkezik a legkülönbözőbb áruk tárolásában, kezelésében és szállításában.

Feladatainkat az ország hét különböző vidékén telepített nagy befogadóképességű közraktárunkban kiváló infrastruktúra biztosításával üzemszerű körülmények között látjuk el. Minden közraktárunkban közúti és vasúti összeköttetéssel, Győr és Baja térségében kikötővel rendelkezünk. Korszerű anyagmozgató gépeinkkel biztonságosan sérülésmentesen és szakszerűen rakodunk, biztosítva ezzel a csomagolás és az áru védelmét.

Célunk, hogy ügyfeleink igényeit a legmagasabb színvonalon elégítsük ki. Meggyőződésünk, hogy munkája gazdaságos megszervezéséhez nélkülözhetetlen partnerei leszünk.

az áruk mozgatása,
az áru biztonságos és szakszerű
tárolása
(fedett és szabadtéri tárolóhelyeken)
áruküldemények kiváltása, feladása,
a továbbfuvarozáshoz szükséges
fuvarozó eszköz megrendelése
fuvarozó eszköz esetenkénti soron kívüli
biztosítása
nemzetközi fuvarozási és szállítmányozási
tevékenység
vám és egyéb hatósági vizsgálatoknál szükséges
közreműködés
az áru átcsomagolása, jelölése külön kívánság szerint
jegyzőkönyvek, konszignációk, fuvarlevelek,
kimutatások készítése
konténertárolás (depo szolgáltatás)
konténerek rakodása és közúti szállítása
konténerek javítása
közraktári jegy kiállítása
egyéb szolgáltatások elvégzése

ÁTI KÖZRAKTÁROZÁSI VÁLLALAT

Budapest, VII., Wesselényi u. 4.
H-1368 Bp. Pf.: 215 _____
Telefon: 1422-796 _____
Telex: 22-6528 _____

Our company has got a more than a 25-year-experience in warehousing, manipulation and transport of the widest range of goods. There are seven warehouses of big capacity, with excellent infrastructure in Hungary in which the proper conditions are given. Each warehouse is accessible in road traffic and by rail, two of them—at Győr and Baja—even by water. Up-to-date handling equipment makes professional, safe loading possible, thus protecting both goods and packaging from any damage.

Our aim is to meet our partners' requirements on the highest level. We are convinced you can't get along without us when economically organizing your job

handling of goods
safe and professional
warehousing of goods
(in roofed area and open-air)
clearance and dispatch of consignments,
ordering of transport vehicles being
necessary to forwarding
request
transport and forwarding in international
relations
assistance with customs clearance and other
controls of authorities
re-packing and marking of goods on special request
making damage reports, statements, drawing up packing lists
and freight bills warehousing of containers (depot service)
loading and transport of containers in road traffic
repairs of containers
issue of warehouse warrant
and other services.